Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
Taina Nikula
12.9.2023

Lakivaliokunta
00102 EDUSKUNTA
LaV@eduskunta.fi

Asia: U 13/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tavaroiden korjaamista edistävistä yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (EU) 2017/2394 ja direktiivien (EU) 2019/771 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta

Ympäristöministeriön lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle

Direktiiviehdotus on osa komission vihreän kehityksen ohjelmaa ja Kiertotalouden toimintasuunnitelmaa, jonka tavoitteena on edistää kiertotalouden toimintamalleja ja kestävää kulutusta.

Ympäristöministeriö pitää direktiiviehdotusta tärkeänä aloitteena, joka pyrkii lisäämään kuluttajien oikeutta korjauttaa direktiivin soveltamisalaan kuuluvia laitteitaan. Ehdotuksella voi myös positiivisia vaikutuksia tuotesuunnitteluun, ja kannustaa valmistajia valmistamaan korjattavia tuotteita.

Direktiiviehdotuksen tavoite lisätä kuluttajien korjauttamismahdollisuuksia voi pidentää tuotteiden elinkaarta sekä vähentää sähkö- ja elektroniikkaromun määrää. Tuotteiden kiertotalousaste Euroopassa ja erityisesti Suomessa on matala. Esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkalaiteromu on EU:ssa nopeimmin kasvava jätevirta, ja sen kierrätysosuus on alle 40 prosenttia.

Ympäristöministeriö korostaa, että luonnonvarojen kestävän käytön edistämiseksi on tarpeen kehittää ja ottaa käyttöön kiertotalouden toimintamalleja kuten tuotteen eliniän pidentäminen korjauksella ja päivittämisellä sekä uudelleenvalmistus, jakaminen, vuokraus ja kierrätys. Luonnonvarojen käytön ennustetaan globaalisti yli kaksinkertaistuvan vuoteen 2060 mennessä, ja se tarkoittaisi materiaalien hallintaan liittyvien hiilidioksidipäästöjen massiivista kasvua ja toisaalta esimerkiksi korkeaan teknologiaan tarvittavien raaka-aineiden niukkenemista. Lisäksi yhteiskunnan sähköistyminen lisää luonnonvarojen ja kriittisten materiaalien kulutusta.

Direktiiviehdotuksen mukaan tuottajien ja jälleenmyyjien on tarjottava kuluttajille korjausmahdollisuutta tuotteille, joiden korjattavuudelle on säädetty vaatimuksia EU:ssa ja jotka ovat korjattavissa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueella on vähintään yksi verkkoalusta, jonka avulla kuluttajat voivat löytää korjaajia. Ympäristöministeriö korostaa, että haaste on kuitenkin kattavien korjauspalvelujen löytäminen, sillä Suomessa korjauspalveluiden markkinat ja niihin liittyvät palvelut vaihtelevat eri alojen ja sektoreiden välillä. Korjauspalvelujen saatavuuden varmistaminen edellyttää myös yhteistyötä tuotteiden arvoketjussa, mutta myös kannusteita julkiselta sektorilta.

Valtioneuvoston kannassa on keskeiset näkemykset.